

„Sillende“ og „Singulones“ — Landet Sild og Anglerne.

Af Ingeniør C. G. Bruun.

Om *Sillende* siger *Rask* i sine kritiske Anmærkninger til Ottars og Ulfstems, af Alfred den Store omtrent Aar 870 meddelte Rejseberetninger (Skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter 1815. S. 77): „Hvorvidt Ptolemæi Ytring: *Ipsam vero peninsulam* (nemlig *cimbricam*) *supra Saxonas, tenent Singulones*, (men selve Halvøen ovenfor Saxerne have Singulonerne inde¹⁾, kan anvendes herpaa, tør jeg ikke afgjøre. *Rask* var øjensynlig dengang ikke fortrolig med Frisisk eller frisiske Forhold, jvf. S. 75. Senere skal J. Grimm have forklaret Navnet, formentlig rigtigere skrevet *Sinlendi*, som betydende det øde Land (v. *Maaek Urgesch. schl. hols. Land* 1860, S. 58). Navnet skrev sig fra Frankernes Tid, og Landet mentes at være svagt befolket efter Angelsaxernes Tog til England. v. *Maaek* gjør *Sillende* uden Betænkning til et gammelt Navn for hele det senere Hertugdømme Slesvig, ligesom ogsaa *Rask*, skjønt ikke uden en vis Tøven, oversætter det ved Slesvig (S. 53).

Det var vitterligt nok for Middelalderens Kronister, at nordfor Ejderen laa Angeln paa Halvøens Østside, og da der i *Anonymi vita Ludovici pii* (Stedet angivet hos *Rask*) siges, at de Kejseren undergivne saxiske og obotritiske Krigshære: *cum Egidoram fluvium transissent, devenerunt in terram Nortmannorum, in locumque vocabulum est Sinlendi*, (da de havde overskredet Ejderfloden, kom de ind i Normannernes Land paa det Sted, hvis Navn er *Sinlendi*), kom man altsaa over Ejderen ind i to særskilt betegnede Landskaber under dansk Højhed, nemlig det af os saakaldte Vesterfold (*Einhardi Ann. ad. 813*), formentlig Kong Alfreds *Sillende* og det historiske Angel, idet intet berettiger til at opfatte Angel og *Sillende* som to Betegnelser for et og det samme Landomraade. Kongens Beskrivelse (S. 16): „*and þanon vestnord is fæt land, þe man Angle hæet and Sillende and sum dæl Dena*“, bliver derved fuldkommen forstaaelig; Slesvig var beboet af den angelske Stamme, den frisiske og en Del af den danske, som det er endnu. Det er nu vel bekjendt, at Friserne om deres Besiddelsesomraade, hvad enten det er naturligt eller blot folkeligt arronderet, bruge Betegnelsen Land, saaledes sydfor Elben, Land Hadeln, Land

Kehdingen, Land Wursten, Saterland etc., ligesom Sild endnu kaldes Land¹⁾, forsaavidt det er beboet af Frisere, (List, den nordligste Del af Øen, der er beboet af Danske, hørte ikke under Landfogdied, men, som bekjendt, under Ribe Amt) og udgjorde *Landskabet Sild* (fris. Udtale Sold). Ogsaa tyder Udtrykket i den gamle slesvigske Stadsret: *Frisones de lege danica*, hen paa, at der under samme Landshøjhed fandtes Frisere, der ikke henhørte under *lex danica* og, rimeligvis i Modsætning til de som *Fresonum agrestes* (*Falck*: Statsb. Mag. 1821, S. 268) betegnede frisiske Beboere af Gesten, altsaa havde deres egne, frisiske Retsformer eller dannede et Land for sig selv under dansk Højhed. Den Folkestamme nu, der boede langs Vestkysten nordfor den oprindelige Ejder, efter al Sandsynlighed Nordejderen, var frisisk; men Kongen angiver Friserne Bopæle til vestfor Saxernes Land, d. e. det tyske og hollandske Frisland sydfor Elben. Han har derfor næppe kunnet antage, at ogsaa vort Vesterfold, hans *Sillende*, var beboet af Frisere. Og naar det i Ottars Rejseberetning hedder (S. 53): „*and is Gotland on odre healfre ongean, and sidda Sillende*“, hvilket *Rask* oversætter: „og der er Jylland paa hin Side lige overfor, derpaa er Slesvig“, maa det antages, at Kong Alfred har set hen til den Del af Halvøen, som laa lige overfor Britannien, og derfor paa dette Sted ikkun omtaler *Sillende* og ikke her, som ovenfor, tillige nævner den angelske og den danske Del, som indtog den østlige Side af Landet sydfor Jylland.

Hvad enten man mener, at *Sillende*, overført til vort Sprog, maa betegnes som Syltlandet, og Sylt (engl. *silt*) bruges jo om Græsgange, der ere afsatte af Havet, en Slags Marsk, eller antager, at Navnet har Oprindelse fælles med vort Sjælland, eller det hollandske Zeeland, saa bestod Marsklandet dengang, som de slesvigske Vatter vise, af Ødannelser langt mere udstrakte og sluttede end nu, og har da en Hoveddel af det tilbageværende Friserland paa Slesvigs Vestkyst ogsaa bevaret eller beholdt det gamle Navn for Landet i sin Helhed, som Kong Alfred har berottet os i *Sillende*.

¹⁾ Paa Agathodemon's Kaart til Ptolemæus skrives Ordet *Sigulones*. Jvfr. Erslevs Gjengivelse af Kaartet i „Jylland“.

¹⁾ Ogsaa tidligere brugtes denne Betegnelse. Saaledes *H. Kielholt*: „Man hørte seggen, dat dat Landt Silt schole 3 Miel int Osten und Westen lang gewesen syn. Averst man sprickt hen is Verlahren.“ — (*Heimreich* ed. *Falck* S. 348.)

Men Angul og Dan vare Brødre, siger Saxo, og naar det forholder sig saa, at de paa Øerne bosatte Danskes oprindelige Hjemsted har været Kimmeriernes Land, Skythernes gamle Bosteder ved Dnieper og Assov, og disse Skyther efter Herodot (IV, 5) selv mente at have deres Udspring fra Guden Zeus og en Datter af Floden Borysthenes (de græske Kolonisters Navn for Dnieper), da maatte vel Angul som Broder ogsaa hidrøre fra Guden og maaske en anden Flod i disse Egne, hvor Folkestammerne tog Navn af de Floddale, som de indtog. Og mærkværdig nok finde vi som Biflod til Dnieper (Snorres Danapria) Floden Ingulez og til Bug (Herodots Hypanis) en Biflod ved Navn Ingul. Men i Ptolemæus' Stedbetegnelse Singulones ligger altfor tydelig udtalt det Karakteristiske i Navnet Angul og England (Inglend), til at man ikke nærmest skulde antage Bogstavet S. for en Forvanskning eller Af-skriverfejl, ligesom samme Bogstav i Navnet Sciringesheal for det angelsaxiske Ciningesheal, Kongshelle, Sydspidsen af det daværende Norge. Det maa i det Hele vistnok formodes, at Friserne i den gotiske Folkeæt have deres oprindelige Hjem i store Deltastrækninger ved det sorte Havs Flodmundinger, og navnlig i den af Herodot (VI, 53) for sit Vand og sine Græsgange højt priste Dniepers Floddal. — De monne være komne fra et Marskland og bosatte sig i et saadant fra Rhinen til Ejderen. At der er to Floder med Navnet Ingul, synes at borge for Navnets Ælde og Forbindelse med Landskabet, da det var almindeligt at betegne Skythernes Floder og Landskaber (f. Ex. Gerrhus; Herod. IV, 53) med samme Navn.

Det vilde da være ønskeligt, om en Forfatter med topografisk Kjendskab til Egnene ved Sortehavet og med Henblik paa Spørgsmaalet om Goternes gamle Hjemsteder, før de befolkede Tyskland og Skandinavien, vilde udtale sig om Flodnavnene i disse Egne som Dnieper, Ingulez og Ingul, Saxagan og Gerrhus, deres Betydning og sandsynlige Ælde. Paa Cæsars Tid kjendtes næppe Navnet Saxer, og Vandringens Slutning paa Fastlandet maa formodenlig falde mellem Cæsars og Tacitus' Tid.

Kimmeriernes Kongers Kamp og deres Begravelse ved Tyras Floden (Dniester = Danaaster, Tanaquisl hos Snorre), da de vilde væрге deres Land mod de fra Østen fremtrængende Nomadestammer, tyder paa, at de kim-

meriske Skyther ikke blot flygtede ind i Asien (Herod. IV, 11) langs Havets Kyst og kom til Lydien, men ogsaa at de blev drevne vestefter ad Rhinen til og ere vandrede videre mod Nord. Det skønne Sagn om det hellige Guld hos Herodot (IV, 12), den festlige aarlige Sammenkomst (Julen) (IV, 66) og det nordiske Minde om Fafners Guldet og Rhinen og om Guldtaflene paa Ida-Sletten i Tidernes Morgen og om Griffer, der vogtede Guldet, om Guldets Flammer (Sværdet kaldtes Odins Ild), der brændte de to ældste Kongebrødre (Herodots Referat af Skythernes gamle Sagn), men slukkedes af den tredie, Kong Kolaxais — det turde være Gjenklang alt fra Goternes gamle Tidens Sagn, bevaret i Niflungenslied og Eddas Sange og i Beretningen om Sigurd Fafnersbane¹). Og naar Odin oprindelig skal have hedt Sigge, synes atter Sigurd Sagnets og Odin Navnets Væsen en Gjenklang fra hin gamle Sagnkonge Tid hos Herodots Skyther, der boede ved den ypperlige Flod Dnieper og bar de gyldne Skaale over Spændet i Bæltet (Herod. IV, 10). Med de *Enajede* (Arimasperne²) maa rimeligvis menes Folkeslag, der dyrkede Guden Odin eller Wodan — efter Rasks Mening at forstaa om Buddha — som enøjet, og da Issedonerne (IV, 26) bevarede deres Fædres Hoveder forgyldte, er det mythiske Sagn om Odin, der raadspørger Mimers Hoved, ej heller uden Gjenklang og Odins Ravne ligeledes i Aristeas Sagnet (IV, 15), hvor Grækerne, der havde deres Kolonier i disse Egne, formentlig have anset Odin for Apollo og lod Aristeas, Arimaspe Sangens Digter, da Apollo første Gang kom til Italien, følge ham i Skikkelse af en Ravn.

En saadan topografisk Undersøgelse om Floderne i Sortehavs-Egnene vilde muligvis blive Udgangspunkt for Afgjørelsen af Spørgsmaalet om de angelsaxiske og skandinaviske Goters oprindelige Sæde og derefter danne Grundlaget for Bestræbelser, der søge at holde den poetiske Sandhed og den historiske Sandhed ude fra hinanden i Henseende til den indoskythiske eller vor Folkeæts gamle Sagn og Myther.

¹) Her bør ogsaa nævnes, hvad Herodot (IV, 53) fortæller, at Skytherne paa Hippolaus Næsset, hvor Dnieper optager Bug Floden, havde en Helligdom for Jordens moderlige Gudinde, der minder om Tacitus' Beretning om Nerthus Øen hos Germanerne.

²) Skythisk: Arima Een, Spu Øje (Her. IV, 27); deraf formentlig speide, tysk spähen.